

Dosarul nr. 2ra-1093/23
2-22153522-01-2ra-02082023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: Iu. Potînga)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: N. Budăi, G. Dașchevici, A. Bostan)

ÎNCHEIERE

29 mai 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componență:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Ion Malanciuc
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursului declarat de Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Carauș împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 06 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Nicolae Carauș și menținută hotărârea din 16 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea,

c o n s t a t ă :

La 19 octombrie 2022, Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral (f. d. 3-7).

În motivarea acțiunii, a indicat că în procedura judecătorului Judecătoriei Orhei, sediul Telenești, Iurie Hîrbu, se află spre examinare cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Carauș împotriva lui Andrei Tăietu cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată, cererea de chemare în judecată fiind depusă în instanță la data de 14 decembrie 2020.

În baza încheierii din 14 decembrie 2020 a Judecătoriei Orhei, sediul Telenești, a fost restituită cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Carauș, în temeiul art. 170 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă.

Ulterior, prin decizia din 22 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost casată încheierea din 14 decembrie 2020 a Judecătoriei Orhei, sediul Telenești, cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță.

A menționat că la 05 martie 2021, Andrei Tăietu, acționând vădit contrar prevederilor art. 56 alin. (3) din Codul de procedură civilă, a depus cerere de revizuire, în temeiul unor motive formale/declarative, împotriva deciziei din 22 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, iar ulterior, la data de 02 aprilie 2021, a fost depusă și o cerere de strămutare a cauzei.

Prin urmare, cauza civilă a fost expediată la Curtea Supremă de Justiție, în ordinea prevederilor art. 43 alin. (4) din Codul de procedură civilă, iar la data de 11 mai 2021, partea pârâtă a depus cererea de retragere a cererii de strămutare.

Prin încheierea din 12 mai 2021 a Curții Supreme de Justiție, a fost admisă cererea de retragere a cererii de strămutare, fiind dispusă restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău, pentru examinarea cererii de revizuire.

Prin încheierea din 24 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire declarată împotriva deciziei din 22 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cauza civilă fiind restituită Judecătoriei Orhei, sediul Telenești.

Prin încheierea din 21 iunie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Telenești, s-a dispus înștiințarea reclamantului despre necesitatea prezentării instanței de judecată a cererii de chemare în judecată și a anexelor, pentru a fi remise părții pârâte.

A precizat că partea pârâtă, fiind determinată de a tergiversa în continuare examinarea cererii de chemare în judecată, acționând contrar prevederilor art. 56 alin. (3) din Codul de procedură civilă, la data de 23 iunie 2021, a declarat recurs împotriva încheierii din 24 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 13 octombrie 2021 a Curții Supreme de Justiție, a fost restituit recursul declarat împotriva încheierii din 24 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Astfel, abia la data de 25 octombrie 2021, cauza civilă menționată a fost a fost înregistrată în cancelaria Judecătoriei Orhei, sediul Telenești și acceptată în procedură, fiind totodată numită ședința de pregătire a cauzei pentru dezbaterile judiciare pentru 09 decembrie 2021, ora 14:00.

De asemenea, a subliniat că ședința de pregătire a cauzei pentru dezbaterile judiciare din 09 decembrie 2021, ora 14:00, a fost amânată la cererea părții pârâte, iar următoare ședință de judecată a fost numită pentru data de 14 februarie 2022, care, de altfel, nu a avut loc.

Următoare ședință de judecată a fost numită pentru data de 23 martie 2022, ora 15:00 – ședința de judecată nu a avut loc; următoare ședință de judecată a fost numită pentru data de 26 mai 2022, ora 11:00 – ședința de judecată amânată, pe motiv că partea pârâtă a depus cerere de strămutare; următoare ședință de judecată a fost numită pentru data de 19 iulie 2022, ora 15:30 – ședința de judecată nu a avut loc, întrucât cauza civilă a fost remisă instanței ierarhic superioare, pentru examinarea cererii de strămutare depusă de partea pârâtă.

În opinia reclamantului, dânsului i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a acțiunii depuse la 14 decembrie 2020, drept garantat de art. 6 §

1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și prin prisma prevederilor art. 192 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Ținând cont de cronologia evenimentelor, judecarea cauzei civile durează de la data depunerii cererii de chemare în judecată inițiale, și anume 14 decembrie 2020, până la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, iar examinarea cauzei în fond încă nu a fost începută. Susține că litigiul dat urma a fi examinat într-un termen rezonabil.

Luând în considerare circumstanțele speței, reclamantul a estimat prejudiciul moral suportat de către acesta, prin neexaminarea cauzei în termen rezonabil, la suma de 50 000 de lei.

În drept, reclamantul Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, și-a întemeiat pretențiile în baza prevederilor Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, art. 5-7, 26 alin. (1), (4), 27 alin. (1), 33, 55, 56 alin. (1), 59 alin. (1), (5), 75 alin. (1), (4), 80 alin. (7), 90 lit. i), 94 alin. (1), 117, 118, 137, 138, 166, 167, 243 din Codul de procedură civilă.

Reclamantul Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, a solicitat: 1) admiterea acțiunii; 2) constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a acțiunii civile, intentate de către Nicolae Carauș la 14 decembrie 2020, împotriva lui Andrei Tăietu cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată; 3) încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a sumei de 50 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 16 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea (f. d. 37, 43-51).

La 22 decembrie 2022, prin intermediul poștei electronice, Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 16 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f. d. 41-42), iar la 27 februarie 2023, prin intermediul poștei electronice, a prezentat apelul motivat, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii (f. d. 62-64).

Prin decizia din 06 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Nicolae Carauș și menținută hotărârea din 16 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f. d. 73, 74-85).

În argumentarea soluției emise, instanțele de judecată ierarhic inferioare au stabilit că procesul civil în care se pretinde încălcarea dreptului la examinare în termen rezonabil, a fost temporizat de cereri de amânare, incidente procedurale, promovarea de către părți a căilor de atac ordinare/extraordinare și de chestiuni ce țin de competență/strămutare, care într-adevăr, în raport cu obiectul litigiului dedus judecății, pune instanțele de judecată în dificultate sub aspectul asigurării celerității judecării cauzei.

Totodată, instanțele de judecată au constatat lipsa din partea autorității judecătorești, în cadrul judecării cauzei analizate, a unor amânări nejustificate a

ședințelor judiciare sau tergiversarea în alt mod a procesului de examinare a cauzei, care ar putea fi imputate instanțelor judecătorești.

Or, dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei în mod obligatoriu urmează a fi raportat la termenii prevăzuți de legislația procesual civilă, stabiliți în vederea asigurării desfășurării procesului, cu respectarea unor principii fundamentale, precum principiul disponibilității, principiul contradictorialității și egalității în drepturi a participanților la proces, acestea fiind principii care, în ansamblul lor, materializează dreptul părții la un proces echitabil.

Instanțele de judecată au notat că amânarea ședințelor judiciare, în cauza civilă analizată sub aspectul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, nu poate fi privită ca o încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, dat fiind faptul că ședințele de judecată au fost amânate exclusiv din motive întemeiate, impuse de normele de drept procedural ce reglementează dreptul la apărare, iar termenele ședințelor au fost stabilite rezonabil, în interval reduse de timp, cu respectarea echilibrului între drepturile participanților la proces și procedurile ce se impun.

La 19 iulie 2023, prin intermediul poștei electronice, Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, a declarat recurs împotriva deciziei din 06 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii (f. d. 91-93).

În motivarea recursului, a indicat că instanțele de judecată ierarhic inferioare au interpretat eronat prevederile legale.

În același timp, a obiectat că instanțele de judecată nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele ce urmau a fi stabilite la examinarea litigiului, iar în consecință, actele judecătorești contestate sunt incerte și contradictorii.

A precizat că dânsului nu îi poate fi imputată examinarea excesiv de lungă a acțiunii civile, pe motivul valorificării drepturilor procedurale prevăzute de legislația în vigoare prin înaintarea diferitor cereri, or, acesta nu a formulat cereri de amânare sau alte tipuri de cereri care ar genera tergiversarea examinării cauzei.

Mai mult, potrivit art. 192 alin. (1) din Codul de procedură civilă, respectarea termenului rezonabil de judecare a cauzei se asigură de către instanță și, respectiv, nu poate fi pusă pe seama participantului la proces.

În plus, recurentul a apreciat ca fiind neîntemeiat argumentul instanței de fond, precum că dânsul nu a motivat prin ce se manifestă miza la examinarea cauzei, or, în cazul de față, miza acestuia este evidentă, în situația în care judecarea cauzei din speța principală are ca obiectiv încasarea datoriei în sumă de 3 398 000 de lei, în baza contractului de împrumut.

Prin urmare, în intervalul de timp prin care se examinează cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Carauș împotriva lui Andrei Tăietu cu privire la încasarea datoriei, este încălcat dreptul la protecția proprietății, garantat de art. 1 al Protocolului Adițional al Convenției, întrucât dânsul nu poate beneficia și dispune de bunul său, în conformitate cu contractul de împrumut.

La 02 august 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Ministerului Justiției pentru notificare copia recursului declarat de către Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, explicându-i dreptul de a depune referință (f. d. 30, vol. II).

Până la data stabilită pentru examinarea admisibilității recursului, Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu a făcut uz de dreptul său procedural de a depune referință.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat public la 06 aprilie 2023 (f. d. 73).

Potrivit scrisorii de însoțire, copia deciziei motivate din 06 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată recurentului Nicolae Carauș și reprezentantului acestuia, avocatul Nicolae Leșan, la 25 mai 2023 (f. d. 86), însă la materialele cauzei lipsesc date care ar confirma recepționarea acesteia de către destinatari.

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, întrucât cererea de recurs a fost depusă la 19 iulie 2023 (f. d. 90).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

Conform art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.

În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului declarat de către Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, împotriva deciziei din 06 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată în baza temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare până la 01 septembrie 2023.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs depusă de Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare la data depunerii cererii de recurs).

În conformitate cu prevederilor art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare la data depunerii cererii de recurs), părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs de către Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu existența circumstanțelor expuse în art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, și anume dacă au fost săvârșite alte încălcări decât cele indicate ce ar constitui temei de declarare a recursului în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau dacă instanța de apel a apreciat probele arbitrar, sau dacă ar exista erori comise ce ar duce la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, nu a depistat.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursurile exercitate conform Secțiunii a II-a au caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul declarat de către Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, conține obiecții de fapt și de drept, similare celor expuse anterior în cadrul examinării cauzei, care au fost analizate de către instanța de apel, fiind apreciate corespunzător. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului

recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului presupune nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate instanței de apel și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Drept urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că argumentele invocate de către recurent nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a aprecia recursul declarat de Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, ca fiind inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Nicolae Carauș, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, împotriva deciziei din 06 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni